37

PROGRAMMA
QVO
RECTOR
UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS
BERNHARDUS
Barnſtorff /
Med. Doct. Prof. P. & Poliater,

AD

NATALEM SERVATORIS
ESU CHRISTI,

piè devotequè celebrandum,

Cives Academicos officii ratione
ſedulo hortatur.

Roſtochii, Typis JOH. WEPPLINGII, Univerſ. Typogr.

INter alia hiſtoriæ nativitatis Chriſti Servatoris noſtri momenta, ad excitandam devotionem, alendumqve Chriſtianorum hoc inprimis tempore gaudium comparata, occurrit etiam illud, divinæ gloriæ buccinatorum, paciſqve miſeris mortalibus redditæ nunciorum præconium: *Gloria in excelſis DEO, & in terrâ pax, hominibus beneplacitum.* Qvo celeusmate Angelico cum nihil jucundius, nihil majeſtate & benevolentiâ plenius, idcirco eidem ſacris meditationibus aliqvantisper immorari, volupe omnino futurum puto. Præceſſerat nimirum unicus, velut reliqvis Imperator præfectus, lætiſſimoq; nuncio, de gaudio omni populo futuro longè maximo, pavore percuſſos, & ad inſolitum ſubitaneumque ſplendorem, ex improviſo effuſum, ſtupentes paſtores refecerat, & ecce! præſto eſt ê veſtigio, cœlitum denſiſſima cohors, in verba, jamjam indicata, uno ore magnificè erumpens. Militiam cœleſtem Lucas, rei ſic geſtæ teſtis indubius, multitudinem hancce vocat. Solet nempe fortiſſimorum Spirituum horum miniſterio interdum uti Dominus Zebaoth, ad exercendam in hoſtes ſuos vindictam, refringendosque rebellium Angelorum hominumq; nefarios auſûs. Hîc tamen non ad iræ, judiciorumque pœnalium exſecutionem, ſed gratiæ potius, benevolentiſſimiqve erga homines affectûs conteſtationem; non ad inimicorum deletionem, ſed amicorum de ſalute reapſe procurandâ certiorationem mittuntur. Unde exercitûs ſive *ςϱατιᾶς* appellatione, ex aliâ ratione hôc qvidem loco veniunt, ſcilicet, tum propter ordinem, qvo exqviſitiſſimo gaudent, convenientiſſimoq; obeunt munia ſua; tum ob obedientiam, ſiqvidem imperia Induperatoris ſui promptiùs exſeqvuntur, qvam expeditiſſimæ qvæq; ad nutum Principis hominis copiæ; tandemque ob fortitudinem etiam & potentiam, quæ in his eſt cœli legionariis incomparabilem. Qvantâ verò copiâ &

quo

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE
S8700(37)

quo numero ſemet ſtiterint, qvis enarrabit? Omnes omnino deſcendiſſe, inqve terrâ naſcentem comitatos eſſe Dominum ſuum, ſicuti aulici omnes peregrè proficiſcentem ſtipare Regem ſolent; adfuiſſe omnes Regis ſui incunabulis, prout Ei in die pantocritico Judici omnes â latere futuri ſunt; advolaſſe omnes, cœlumque habitare, Conditore in terram ſponte abjecto erubuiſſe, & qvaſi Principem ſuum adoraturos, eidem obſequia ſua delaturos, ſacramenta dicturos, inq; leges ejus juraturos veniſſe, id quidem cogitatu jucundum, & probabile videri queat: attamen pro certâ & indubitatâ venditare veritate, Scripturâ S. indefinitum numerũ ſignificante, quis ſuſtineat? Sufficit ad majeſtatem nati Infantis declarandam, ingens tantorum apparitorum copia. Accinuiſſe verò eos verba hæcce, pia credidit antiquitas, primaq; Chriſti Eccleſia. Apud Evangeliſtam quidem celebraſſe ſolùm dicuntur Deum ac dixiſſe: gloria in excelſis Deo, &c. Neque alibi facilè in Script. S. niſi in viſione cantantes introduci, Bald. Walæus in h. l. vult: quemadmodum Ignatius Martyr quoq; in viſione vidiſſe & audiviſſe Angelos Dei laudes concinentes, & idcirco hymnos ἀντιφώνους, qui alternis accinuntur, in Eccleſiâ inſtituiſſe ſcribitur. At enimvero non obſtant hæc, quo minus hodieqve ad exemplum piæ antiquitatis cantaſſe credamus, modulisq; ſuis aërem ſacrâ nocte permulſiſſe Avlœdos cœleſtes. Cantibus teſtari lætitiam intimaqve gaudia ſolent homines; quidni ergo, formâ, eloquio, habitu, aliisqve geſtibus humano more ſe gerentes, cantu qvoq; nos imitarentur, lætitiæ affectum ſignificaturi Angeli? Salomone Rege dicto, aſcendit univerſa multitudo poſt eum, & populus cantantium tibiis & lætantium gaudio magno, & inſonuit terra â clamore eorum, uti verba habent. Pacifico Salomone noſtro in lucem edito, Angelorum ingens multitudo præſto eſt, novis exultans cantibus. Eleganter felici calamo Drexelius: *Qvid viſum ô Deus, qvid auditum in aëre? Diſcurſu triumphali completur magnum hoc inane, auræ renident ſerenâ facie, audiuntur cantus ultra cuncta vocum oblectamina. Putes canoras aviculas prolectante verno tempore concentus ſvaves adſonare.*

)(2 *Credas*

Credas arbores Auſtrinis laxatas fratribus, germine foliorum veſtiri, & clementi brachiorum motu, dulces ſtrepitus obſibilare. Cenſeas magno procellarum ſedato fragore, ac turbido fluctuum tumore poſito, mare qvietas alluvies temperare, ridere, geſtire omnia. Sed ad ipſum progedimur celevsma ſacrum. Gloriam altiſſimi extollunt modulatores cœleſtes: hoc primum palmariumqve præconii membrum eſt. Si diſpiciamus, quâ occaſione, quove argumento hâc quidem vice, hoc loco peculiariter, ad hoc agendum quod aliàs inceſſanter agunt inducti fuerint: Nativitas Domini eſt, in ſpem certiſſimæ ſalutis, humanæ genti parandæ nati. Et hîc omnino glorioſè ſe explicat, immenſæ miſericotdiæ ac bonitatis Divinæ ampliſſimum munus. Miſertus nimirum eſt Pater miſericordiæ & fons bonitatis, hominum prævaricatorum, qui beneficiorum longè maximorum merito ad obedientiam perpetuam obligati, prærogativâ imaginis ſuæ, præ reliqvis creatis univerſis inſignes, viribusq; contra Sathanæ fraudes & aſſultûs abunde inſtructi, nihilominus neglecto ſpretoque juſſu ſuo, ſpontaneâ defectione omni felicitate ſemet exuerant. Miſertus eſt hominum inimicorum, ad imitationem hoſtis ſeductoris, immortales erga Deum iras foventis, inimicitiasque exercentis, obſtinatorum, præfractâ militiâ obnitentium, quin rebelli conatu ſui oppugnatorum. Miſertus eſt omnium, nullo excepto, & quidem eò usq; ut Filium ſuum unigenitum daret, ad ſolvendos reatu æternùm incubituro miſeros. Quo quid glorioſius, quid amore tanto excellentius! Quod ſi injurias condonare, & prævaricationum etiam atrociſſimarum obliterare memoriam, heröicum reputatur facinus, hìc ſanè heroica in eminentiſſimo gradu, i. e. divina elucet miſericordia. Non certè hominum meritis aut dignitati aliqvid tributum fuit, nec tribui potuit; ſed potius immenſæ bonitatis ſuæ divitias hoc pacto oſtendere mundo Deus voluit, ad laudem glorioſæ gratiæ ſuæ, uti loquitur Apoſtolus, Eph. 1. Neque adeo miramur, tantum ſpiritûs fervorem, animiq; contentionem S. Johannis, divini favoris hujus magnalia decantare laborantis, rei ſtupendæ admirationem

præ

præ ſe ferentibus verbis hiſce: *Ita dilexit mundum Deus &c.* Ad quæ S. Ambroſius, cit. Corn. â Lap. in h. l. *Conſidera,* inquit *affectum patrium, qvaſi morituri Filii ſuſcipit periculum, qvaſi orbitatis hauſit dolorem, ne tibi periret fructus redemptionis. Tantum fuit Domino ſtudium tuæ ſalutis, ut propemodum de ſuo periclitaretur, dum te lucraretur.* Scribit alicubi Annæus Seneca ad Lucilium ſuum his verbis: *Cogita deos cum propitii eſſent, fictiles fuiſſe:* Rectius nos: cogita Deum cum ſummè propitius eſſet, hominem factum eſſe, aut Filium ſuum hominem fieri voluiſſe. Adhæc non miſericordiæ ſolùm, ſed juſtitiæ quoque divinæ deprædicandæ rationem habuiſſe in cantico hocce ſuo Angelos, haut immerito credimus. qvippe qvæ in eo celebranda meritò, qvod ſine redemptione & ſatisfactione admittere homines in gratiam noluerit. Meræ gratiæ opus divinæ eſt, ſuccurrendi miſeris mortalibus, ſine ullo eorum merito, nec cum Sathanâ eos æternùm deſerendi, conſilium; ſoli gratiæ in acceptis ferenda, liberatoris, ſecundæ Divinitatis Perſonæ conſtitutio, ab eâque ſponte ad id exſeqvendum facta oblatio: ideo tamen Juſtitiæ ſimul ſuus manere locus, ſua vis debuit. Scilicet, temperamentum utriusqve exqviſitiſſimum conſpicere hic licet. Etenim ut impune violentur mandata Dei, id ſanctitas Ei naturalis ferre neutiqvam poteſt. Abominatur in hominibus, ſontis ſine præviâ ſatisfactione dimiſſionem, qvî ergo ipſe ſuô id exemplo probaret, qvod deteſtatur in aliis. Hinc igitur per juſtitiam ſuam, absq; plenariâ ſatisfactione peccatores in gratiam non recipit; ſatisfactionem autem ab alio præſtitam, velut noſtram, miſericordiâ motus accipit. Ita ſuum cuiq; pondus manet, æqua utrobique lanx deprehenditur. Præterea ſapientiæ etiam ac potentiæ, juxta ac veritatis elogium, verbis hiſce Angelicis comprehendi dubitandum non eſt. Sapientiſſimo enim conſilio, creato cuilibet intellectui imperſcrutabili, redemptionis opus conſtitiſſe in aprico eſt: qvæ enim qvæſo mens, ſeu Angelica, ſeu humana, de tali cogitare unqvam reparationis noſtræ medio vel tentaſſet, nedum id ſuopte ſcrutinio inveniſſet? Deum nempe hu-

manâ carne veſtiendum, inqvê eâ patiendo & moriendo negotium omne confecturum eſſe. Unde Petrus Apoſtolus, inſigni cupiditate ductos, â primo ſine dubio factæ promiſſionis momento Angelos eſſe, hoc introſpicere myſterium teſtatur. Veritatem divinam, S. Maria mater Domini, ſpeciatim in cantico ſuo magnificat, qvando in opere incarnationis, ſe Matre divinitus deſtinatâ jamjam peragendo, omnium promiſſionum, â condito mundo de reſtauratione humani generis Patribus factarum complementum videt. Qvin ergo hi qvoqve miniſtri divini id agnoverint, gloriamqve ſic veritatis infallibilis, Deo attribuerint, nemo iverit inficias. Sic ergo omnis Deo gloria tribuitur, pacem verò annunciatam terra exoſculatur, de Meſſiâ pacis Principe lætata, qvem dudum præcognoverat, ſuisqve vaticiniis celebraverat Eſaias Propheta, utpote in qvo pacis fœdus erat pangendum, ratumqve habendum. Cujus rationem ex beneplacito divino arceſſit Apoſtolus, ad Coloſſ. 1. ubi, *placuiſſe Patri*, inqvit, *ut pace per ſanguinem crucis factâ, per Eum reconciliaret omnia ſibi, tum quæ in terrâ, tum quæ in cœlis.* Eam ergo reſtitutam, nunc in terram miſſam eſſe, nato eo, qvi pax noſtra eſt, clamant Angeli, gratiisqve DEO ſoſpitatori actis, eandem hominibus, futuræ in vitâ æternâ gloriæ ſociis animitus gratulantur. Non autem terrenam eos intimare orbis tranqvillitatem putandum eſt, ſed ſpiritualem magis, quæ eſt inter Deum & homines pacem. In hâc placidiſſimè conſcientia noſtra acqvieſcit, hæc inter maximas hujus temporis felicitates, ceu optimum miſeræ vitæ ſolatium, primo loco Jure meritoqve ponenda, utpote quâ fit, ne cordis condemnationibus terreamur, tentationibusqve ſuccumbamus. Neqve hoc ſolum, ſed æqvo etiam animo, qvod omnes optamus, ex hâc abire vitâ datur illis, qui hâc quiete fruuntur. Refert Petrus Cluniacenſis de Matthæo Albanenſi Epiſcopo, ipſâ ſacratiſſimâ Chriſti naſcentis nocte, ſub aurora hunc finiiſſe vitam, ita tamen ut paulo ante æger in fatali lectulo ſeſe attollens, qvo potuit geſtu & voce in cœleſtem lætitiam eruperit his verbis: Chriſtus natus eſt nobis, *gloria in in excelſis*

DEO

DEO, & in terrâ pax hominibus. Quo pacis ſolamine animam jamjam corpus migraturam mirificè refecit. Et qvem latet piiſſimi Simeonis exemplum, viſo Servatore, in pace diſcedere adeo deſiderantis. Utinam eâdem devotione & nos incaleſcamus eo tempore, quo frigore lethali membra ſolventur! ſic pariter in pace, â corporis, peccati, curarumqve vinculis dimittemur. Connexa vero etiam huic fœderi, pax Angelos inter & homines eſt, de quâ Cyrillus, *Pax*, inqvit, *per Chriſtum ſacta, qvi nos DEO reconciliavit, duosque populos in unum pacificavit, cœlicolas & terrenos in unum gregem compoſuit*; ut & ea, quæ inter homines merito viget, qvi magno ſuo bono DEO reconciliati, mutuo amore ad beneplacitum illius coaleſcere debent. Neqve porro â vero aberraverimus, ſi pacis nomine, more ſalutandi Hebræis familiari, omnigenam ſalutem, proſperitatemqve apprecatos eſſe Angelos dixerimus. Hujuscemodi nativitatis Chriſti fructibus gaudere fideles animæ poſſunt! quanta hæc felicitas, qvantæ deliciæ! Si hæc non placuerint hominibus, gaudiiqve affectum ciêre valuerint, qvid tandem movere animum poterit? Unde non fruſtra tertium in præconio Angelico additur, nempe: *& hominibus beneplacitum*. Nimirum *ἐυδοκία*, non *ἐυδοκίας* aut *ἐυδοκίᾳ* ex conſenſu Græcorum codicum legendum, benè notat Grotius in h. l. cit. Calov. ut ita complacentiam in hominibus, qvâ in pacificatione illâ in Chriſto factâ ſvaviter acqvieſcunt, ſignificet. Sic ergo Cives optimi, præeuntem habemus ſanctorum Angelorum chorum, nos exemplo ſuo, ad laudes Deo, puro corde, plenoq; ore cantandas incitantem; habemus eundem admonentem, ad pacis nobis redditæ æſtimanda bona. Imitemur ergo illos in hâc vitâ, quorum poſtea naturæ aſſimilabimur, adſcribemur ſocietati, inceſſabili voce, Dei gloriam in cœlis deprædicaturi. Illi noſtrî cauſâ gaudent, tanto cum tripudio natum nobis Servatorem paſtoribus nunciantes; loco noſtro plauſûs tollunt, ſalutis hujus haut participes, neq; enim reſtauratione nunquam lapſi indigent. Noſtrum ergo omnino fuerit, Deo ſoſpitatori, hoc cumprimis tempore, gratâ mente, promptâqve linguâ laudes dicere. *Laudent eum condignè omnes Angeli;*

ejus

ejus (inqvit Auguſtin. Serm. 16. de Nativ.) *quorum cibus æternus eſt, qui verbum Dei eſt, cujus vitâ vivunt, cujus æternitate ſemper vivunt, cujus bonitate ſemper beatè vivunt. Nos autem plebs ejus & oves paſcuæ ejus, pro modulo infirmitatis noſtræ, pacem per bonam voluntatem ejus adepti laudemus. Laudent illi competenter, laudemus & nos obedienter.* Servare verò pacem etiam invicem ſtudebimus omnes, quâ ſine, gloriæ Numinis, humillimo obſequio litare non valebimus. Ad pacem nos DEUS vocavit, totiesq; eandem ſervandam ſeverè injunxit. Getæ, aliæque gentes, ſi Theopompo credimus, cum legationes obeunt, & pacem vel impetrare, vel impetratam ſtabilire cupiunt, citharas pulſant. Credunt enim Muſicam optatæ pacis blandiſſimam conciliatricem. Cœlo demiſit legatos ſuos Deus, odaria prompſerunt in cœlo cani ſveta, ô, patulas his præbeamus aures, ut concordiæ inſtilletur amor. Ceſſent certamina, faceſſant turbæ, exulent tumultus, conticeſcant petulantes linguæ, qvieſcant mucrones. Non concordiam habebit cum Chriſto, qui diſcors eſſe voluerit cum Chriſtiano. Solet hoſtis ex orco Sathanas interrumpere tantorum præprimis Feſtorum gaudia, impellendo malèferiatos ad committenda indigna Chriſtiano facinora. Obnitendum huic datâ opera, & ſtudio inprimis concordiæ, quam rumpere & omnia litibus ac tumultibus implere, exacerbatis erga invicem & in furorem qvaſi actis hominum animis, ipſe primus diſcordiarum autor omni molimine tentat. Ne igitur dilectiſſimi Cives committatis, ut ſui compos voti fiat infernalis hoſtis, qui DEUM peccatis lædi, Angelosqve bonos contriſtari, hoc potiſſimum tempore tantopere gaudet. Sit *gloria in excelſis DEO, & in terrâ,* in hâc quoqve Academiâ & Urbe noſtrâ *pax, hominibus beneplacitum.*

§(ô)§